

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 6.10.2006
KOM(2006) 583 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DLA RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Uruchamianie publicznych i prywatnych środków finansowych w celu zapewnienia powszechnego dostępu do przyjaznych środowisku, bezpiecznych usług energetycznych po przystępnych cenach: Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej

{SEC(2006) 1224}

{SEC(2006) 1225}

1. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ – POWSZECHNE WYZWANIE DLA SEKTORA ENERGETYKI W ZAKRESIE ŚRODOWISKA

Od wczesnych lat 90-tych znaczna część świata znajduje się w bezprecedensowej fazie wzrostu gospodarczego. Od roku 1994 światowe wykorzystanie ropy wzrosło o 20 %, a Międzynarodowa Agencja Energii (IEA) przewiduje, że będzie ono wzrastać o 1,6 % rocznie¹. Zdaniem IEA światowe zapotrzebowanie na energię wzrośnie do 2030 r. o ponad 60 %. Ocenia się, że w celu zaspokojenia tego zapotrzebowania inwestycje w sektor energetyki muszą wynieść w ciągu najbliższych 25 lat 16 bilionów USD. W przypadku zwyczajowego scenariusza inwestycji stanowiłyby to nie tylko znaczne wyzwanie finansowe, ale także nie doprowadziłyby do uzyskania w przyszłości zrównoważonej sytuacji w szczególności w odniesieniu do poniższych kwestii:

- **Emisja gazów cieplarnianych:** Emisje CO₂ z sektora energetycznego wzrosłyby do roku 2030 o 62 % w porównaniu z rokiem 2002, podczas gdy na wiosennym szczycie Rady z 2005 r. szefowie państw członkowskich UE wezwali do globalnego obniżenia do roku 2050 emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 15 %, a nawet o 50 % w porównaniu z rokiem 1990. W 2005 r. przywódcy grupy G8 postanowili podjąć zdecydowane działania i uzgodnili Plan Działania z Gleneagles dotyczący zmian klimatu, czystej energii i zrównoważonego rozwoju. Przejście w stronę wykorzystania czystej energii finansowane będzie przez wzmoczenie wspólnych inwestycji sektorów publicznego i prywatnego, obejmujących Bank Światowy i inne wielostronne instytucje finansowe.
- **Jakość powietrza:** Gwałtowna urbanizacja państw o szybko rozwijającej się gospodarce spowodowała w wielu miastach osiągnięcie wysokich poziomów zanieczyszczenia powietrza, co wywołuje szkodliwe skutki dla zdrowia ludzi. Przykładowo, według danych Banku Światowego, w Chinach odnotowanych zostanie prawdopodobnie 590 000 przypadków przedwczesnych zgonów spowodowanych zanieczyszczeniem powietrza wynikającym z sektorów transportowego i energetycznego. W celu odwrócenia tych tendencji niezbędna jest restrukturyzacja niewydajnych elektrowni i budynków oraz zwiększone wykorzystanie technologii o emisji bliskiej zeru.
- **Ubóstwo a zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi:** Ocenia się, że 1,4 miliarda ludzi w krajach rozwijających się nie będzie miała do roku 2030 dostępu do nowoczesnych form energii, zaś liczba 2,4 miliarda ludzi wykorzystujących biomasę do gotowania i ogrzewania w sposób niezrównoważony nie ulegnie zmniejszeniu. Według danych IEA, dodatkowa kwota inwestycji wymagana dla osiągnięcia 100 % elektryfikacji wynosi szacunkowo 655 miliardów USD. Stanowi to ogromne wyzwanie dla regionów, które już teraz mają trudności z pozyskaniem kapitału.
- **Bezpieczeństwo sektora energii:** Ropa i gaz odpowiadałyby za ponad 60 % wzrostu zużycia energii. Przyczyniłoby się to do dalszego zwiększenia zależności od importu wszystkich głównych importujących regionów. Przykładowo

¹ IEA 2004. Prognoza w sprawie sytuacji energetycznej na świecie.

zależność UE od importu ropy i gazu wzrosłaby do roku 2030 odpowiednio do 93 % i 81 % w porównaniu z 79 % i 49 % w 2004 r. W związku z powyższym Komisja zaproponowała niedawno, aby w zamierzeniach minimalny poziom całości energii UE pochodził z bezpiecznego i zrównoważonego wykorzystania źródeł niskowęglowych. Chiny, które obecnie są w znacznej mierze samowystarczalne, w roku 2030 musiałyby importować 27 % gazu. Dostawy ropy i gazu z Bliskiego Wschodu i regionu Afryki Północnej wzrosłyby do 44 %.

Potrzeba zapewnienia zrównoważonego rozwoju, czyli wygrania walki ze zmianami klimatycznymi, eliminacji ubóstwa energetycznego, oraz zabezpieczenia globalnych dostaw energii wzywa do znacznych zmian w sposobie dostarczania usług energetycznych oraz wykorzystania źródeł energii.

Podczas światowego szczytu w sprawie zrównoważonego rozwoju (WSSD) w 2002 r. szefowie państw zgodzili się na pilne i znaczne zwiększenie udziału energii odnawialnej w ogóle dostaw energii. Podczas WSSD Unia Europejska ustanowiła koalicję z Johannesburga na rzecz energii odnawialnej (JREC)² oraz Inicjatywę Energetyczną UE (EUEI) w celu zapewnienia, że zobowiązania zawarte w planie działań z Johannesburga zostaną rzeczywiście wypełnione.

Inwestycje w energię odnawialną oraz w efektywność energetyczną stanowią typowe dobra publiczne, których wynikiem są znaczące korzyści lokalne i światowe, takie jak zerowa lub niska emisja gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń. Pomagają one w zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego poprzez wykorzystanie energii dostępnej lokalnie, jak np. energia wiatru, słoneczna, geotermiczna lub energia biomasy. Zwiększone wykorzystanie technologii energii odnawialnej oraz efektywności energetycznej zmniejszy skutki, jakie zużycie paliw kopalnianych wywiera na środowisko i zdrowie, oraz złagodzi napięcia na rynkach energii. Technologie te promują również lokalny wzrost zatrudnienia i wytwarzanie dochodów np. poprzez dostarczenie energii w celu jej produktywnego wykorzystania, w szczególności na trudno dostępnych obszarach gdzie rozbudowa sieci przesyłowej jest nieopłacalna.

Uwzględnienie korzyści „dóbr publicznych” sprawia często, że projekty związane z energią odnawialną i efektywnością energetyczną stają się atrakcyjne pod względem ekonomicznym, w szczególności w krajach rozwijających się, w których wytwarzanie energii jest zazwyczaj mniej wydajne i generuje więcej zanieczyszczeń, niż w krajach uprzemysłowionych posiadających rozbudowane prawodawstwo dotyczące środowiska. Według alternatywnych scenariuszy IEA dotyczących energii, oparcie się w większym stopniu na efektywności energetycznej oraz wykorzystaniu energii odnawialnej mogłoby zredukować wzrost światowego zapotrzebowania na energię z ponad 60 % do 50 %, zaś poziom globalnych emisji z 62 % do 46 %. Zmniejszone zapotrzebowanie mogłoby doprowadzić w przyszłości do 15 %-owej obniżki cen ropy. Taki rozwój sytuacji nie stanowiłby rozwiązania kwestii omówionych powyżej, ale byłby znaczącym krokiem w dobrym kierunku. Komisja

² Od 2002 r. ilość członków JREC wzrosła z 66 do 90 rządów, które zobowiązały się do znacznego zwiększenia udziału energii odnawialnych poprzez współpracę opartą na celach i harmonogramach stanowiących wytyczne inwestycji. UE przewodniczy koalicji wraz z Marokiem oraz prowadzi jej sekretariat.

ocenia, że w perspektywie długoterminowej efektywność energetyczna i wykorzystanie energii odnawialnej zezwolą na uzyskanie w opłacalny sposób aż do 2/3 redukcji emisji (SEC(2005)180).

Z uwagi na różnorodne korzyści publiczne, ramy polityczne ulegają poprawie, a energia odnawialna i efektywność energetyczna stanowią obecnie integralną część planu inwestycji dotyczącego energii i rozwoju. Obecnie mogą one dostarczyć lokalnym przedsiębiorstwom i sektorowi transportu energię elektryczną i inną w sposób zrównoważony i po przystępnych cenach, w szczególności w miejscach gdzie budowa sieci przesyłowej jest nieopłacalna. Dostarczanie energii poza siecią lub w ramach niewielkich sieci stanowi odpowiednie i opłacalne rozwiązanie dla obszarów trudno dostępnych. Istnieje wiele rozwiązań technologicznych spełniających wymagania przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, które mają szczególne znaczenie dla krajów rozwijających się.

Pomimo tych korzyści, o ile obecna tendencja nie ulegnie zmianie, IEA ocenia, że udział energii odnawialnej pozostanie do roku 2030 na mniej więcej stałym poziomie. Dlatego zainwestowanie do roku 2030 ponad 16 bilionów USD stanowi wyjątkową okazję stworzenia globalnego zrównoważonego sektora energetycznego, której nie można zmarnować. Bez wątplenia znaczna część inwestycji w globalny sektor energetyczny będzie musiała pochodzić ze źródeł prywatnych. Wyzwaniem dla polityki publicznej jest stworzenie właściwych bodźców oraz otoczenia dającego gwarancję, że prywatne inwestycje sfinansują dostęp do przyjaznych dla środowiska, przystępnych cenowo i bezpiecznych usług energetycznych.

W niniejszym komunikacie poddano analizie obecne przeszkody dla udziału sektora prywatnego w wykorzystaniu technologii energii odnawialnej i efektywności energetycznej, w szczególności w krajach rozwijających się. Zaproponowano stworzenie konkretnego, innowacyjnego **partnerstwa publiczno-prywatnego** o nazwie **Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej**, mającego na celu pobudzenie inwestycji prywatnych z korzyścią dla krajów rozwijających się oraz przechodzących transformację gospodarczą.

2. PRZESZKODY W MOBILIZACJI WYSTARCZAJĄCYCH ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z SEKTORA PRYWATNEGO DLA INWESTYCJI W DZIEDZINIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ ORAZ ENERGII ODNAWIALNEJ

W swoim podstawowym scenariuszu IEA ocenia, że na globalne inwestycje w wytwarzanie energii odnawialnej potrzeba do 2010 r. 241 miliardów USD³. Ocenia się, że wymagany kapitał ryzyka dla krajów rozwijających się oraz przechodzących transformację gospodarczą wynosi ponad 10 miliardów USD (9 miliardów EUR). Prognozuje się, że około 70 % inwestycji w produkcję energii elektrycznej w Ameryce Południowej i 40 % w Azji to inwestycje w sektor energii odnawialnej.⁴ Zainteresowanie inwestorów prywatnych wzrasta wraz z ulepszeniem ram politycznych.

³ IEA 2003. Prognoza w sprawie inwestycji w energię na świecie.

⁴ Impax Capital Corp. Ltd 2004. The Patient Capital Initiative Feasibility Study [Studium wykonalności w odniesieniu do Inicjatywy Finansowania Długoterminowego].

W odniesieniu do finansowania energii odnawialnej i efektywności energetycznej odnotowuje się korzystne zmiany. EBI i inni inwestorzy międzynarodowi zauważyli wzrastającą rentowność projektów związanych z energią odnawialną oraz ustalili niedawno ambitne cele dotyczące energii odnawialnej i efektywności energetycznej. Przykładowo EBI wyznaczył sobie cel inwestowania 50 % rocznego portfela kredytowego przeznaczonego na energetykę UE w projekty dotyczące energii odnawialnej. W kwietniu 2005 r. grupa robocza ds. kredytów eksportowych i gwarancji kredytowych OECD przedłużyła minimalny dozwolony okres spłaty inwestycji dotyczących energii odnawialnej do 15 zamiast 10 lub 12 lat. Ponadto, ze uwagi na wejście w życie protokołu z Kioto oraz ustalenie ceny węgla, korzyści dla środowiska wynikające z projektów dotyczących technologii zerowego lub niskiego zużycia węgla są obecnie wynagradzane. W krajach rozwijających się projekty takie mogą obecnie otrzymywać kredyty redukcji emisji w ramach mechanizmu czystego rozwoju określonego w protokole. W nadchodzących latach finansowanie związane z poziomem węgla stanowić będzie źródło dodatkowych środków dla tych projektów.

Jednakże pomimo istnienia zachęcających nowych projektów oraz sprawdzonej technologii, projekty i przedsiębiorstwa związane z energią odnawialną mają znaczne problemy z uzyskaniem wystarczającego finansowania inwestycji. Problem jest złożony, ale dotyczy głównie kapitału ryzyka stanowiącego dla kredytodawców odpowiednie zabezpieczenie. Główne przyczyny tego impasu finansowego są następujące:

- Koszt kapitału założycielskiego w przypadku technologii energii odnawialnej jest 3-7 razy wyższy od kosztów produkcji energii z tradycyjnego paliwa kopalnego. Chociaż jest on kompensowany przez znacznie niższe i mniej zmienne koszty bieżące w porównaniu z technologiami opartymi na paliwach kopalnych, inwestorzy sektora prywatnego uważają dłuższe okresy spłaty za zbyt ryzykowne, a więc nieatrakcyjne.
- Poza regionem OECD prywatni inwestorzy szukają dodatkowych zabezpieczeń. Nawet rozsądne zyski w granicach 6 do 14 % są zbyt niskie biorąc pod uwagę różne rodzaje ryzyka w krajach rozwijających się.
- Technologie energii odnawialnej są odpowiednie dla małych i średnich projektów inwestycyjnych. Jednakże w ich przypadku koszty transakcji są znacznie wyższe niż koszty związane z dużymi elektrowniami wykorzystującymi paliwa kopalne, dlatego są one mniej interesujące dla tradycyjnych podmiotów zajmujących się kapitałem ryzyka. W przypadkach, gdy międzynarodowe instytucje finansowe lub sektor prywatny oferują kapitał ryzyka, dotyczy to inwestycji na dużą skalę na warunkach nieodpowiednich dla małych przedsiębiorstw lub projektów o kapitale wynoszącym mniej niż 5-10 milionów EUR.

W przypadku konkurowania o rzadkie prywatne środki finansowe, fakty te przemawiają na znaczną niekorzyść energii odnawialnej, co powoduje ogólny brak finansowania w sektorze. Bank Światowy doszedł niedawno do podobnego wniosku, stwierdzając, że „nawet biorąc pod uwagę lepsze otoczenie prawne oraz zastosowanie instrumentów politycznych ograniczających ryzyko, wyzwanie związane z finansowaniem narastających kosztów oraz obniżeniem ryzyka dla

technologii będzie znaczne⁵.” Jednakże znaczny potencjał projektów dotyczących energii odnawialnej i efektywności energetycznej umożliwiającą wytworzenie różnego rodzaju publicznych dóbr środowiskowych i społeczno-ekonomicznych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i światowym, zasługuje na społeczne poparcie w celu rozwiązania tego impasu finansowego oraz dostarczenia bodźców publicznych dla międzynarodowych i krajowych inwestorów prywatnych. W celu pokonania przeszkód finansowych rządy będą musiały ściśle współpracować z sektorem prywatnym.

3. INNOWACYJNE PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE: GLOBALNY FUNDUSZ EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ ORAZ ENERGII ODNAWIALNEJ

Dlatego w niniejszym komunikacie proponuje się ustanowienie konkretnego, innowacyjnego **partnerstwa publiczno-prywatnego** o nazwie **Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej (GEEREF)** mającego na celu mobilizację inwestycji prywatnych w szczególności w krajach rozwijających się i o szybko rozwijającej się gospodarce, w kontekście programów międzynarodowych dążących do promowania zrównoważonego rozwoju. Proponowane partnerstwo będzie stanowić uzupełnienie starań o ulepszenie ram politycznych, co przyczyni się do przyspieszenia zrównoważonego rozwoju przez szybsze zastosowanie technologii efektywności energetycznej oraz energii odnawialnej.

Propozycja opiera się na Inicjatywie Finansowania Długoterminowego zapoczątkowanej przez Komisję Europejską w 2004 r. w kontekście JREC. Jej zakres został ustalony podczas debat w trakcie światowego szczytu w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz na międzynarodowej konferencji JREC wysokiego szczebla w Brukseli w 2003 r. Propozycja opiera się również na analizie wykonalności z 2004 r. oceniającej różne opcje stworzenia nowego ukierunkowanego partnerstwa publiczno-prywatnego mającego na celu finansowanie. Podczas opracowywania studium wykonalności korzystano z uwag i sugestii różnych zainteresowanych stron, między innymi grupy EBI, Międzynarodowej Korporacji Finansowej Banku Światowego (IFC), EBOR, KfW, UNEP, UNDP, Inicjatywy Energetycznej UE i różnych innych spółek.

Ponadto propozycje oparto także na wydanej ostatnio Zielonej Księdze „Europejska strategia na rzecz zrównoważonej, konkurencyjnej i bezpiecznej energii”⁶, w której Komisja ustala zintegrowane podejście do rozwiązania problemów związanych ze zrównoważonym rozwojem sektora energetycznego, w szczególności w związku ze zmianami klimatycznymi, obejmujące również intensywniejsze prezentowanie i rozpowszechnianie technologii efektywności energetycznej i energii odnawialnej. W związku z powyższym Rada Europejska wezwała w marcu 2006 r. do zapewnienia za pomocą odpowiednich instrumentów właściwego wsparcia dla rozwiązań dotyczących energii odnawialnej ze strony Wspólnoty. W kontekście rozmów z krajami trzecimi UE powinna wykazać bardziej aktywne podejście w dziedzinie zapewniania zrównoważonego rozwoju, poprzez promowanie technologii energii odnawialnej oraz niskoemisyjnych technologii, jak również efektywnego

⁵ Bank Światowy. 2006. Czysta energia i rozwój: ramy inwestycyjne.

⁶ COM(2006) 105 z 8 marca 2006 r.

wykorzystania energii w celu światowej walki ze zmianami klimatycznymi oraz poprawy wdrażania mechanizmów protokołu z Kioto. Propozycja bazuje także na przyjętych niedawno przez Radę „Zasadach integracji interwencji energetycznych ze współpracą w zakresie rozwoju”⁷, nowej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE⁸ oraz wspólnym dokumencie Komisji i wysokiego przedstawiciela do spraw WPZiB „Polityka zewnętrzna w służbie interesom energetycznym Europy”,⁹ które podkreślają wagę promowania czystej energii ze względu na kwestie zmian klimatycznych, ubóstwa i wyzwań związanych ze zrównoważonym rozwojem.

Biorąc pod uwagę ograniczone finansowanie ze strony sektora publicznego, priorytet stanowi potrzeba ustanowienia innowacyjnego instrumentu maksymalizacji uzyskiwania funduszy publicznych. W ostatnim komunikacie określającym zakres i priorytety przyszłego programu tematycznego dotyczącego środowiska naturalnego oraz gospodarki zasobami naturalnymi, w tym energią, Komisja stwierdziła wyraźnie, że „niezbędne są innowacyjne i elastyczne mechanizmy finansowania”¹⁰. Jest to również kluczowa wiadomość zawarta w porozumieniu międzyinstytucjonalnym z czerwca 2006 r., stwierdzającym, że „instytucje zgadzają się, że wprowadzenie mechanizmu współfinansowania jest niezbędne w celu wzmocnienia efektu dźwigni w zakresie budżetu Unii Europejskiej poprzez zachęcenie do finansowania. Instytucje te zgadzają się wspierać rozwój odpowiednich wieloletnich instrumentów finansowych poprzez działania zachęcające inwestorów publicznych i prywatnych.”¹¹

Wspieranie dostępu sektora prywatnego do kapitału ryzyka poprzez publiczne udostępnienie finansowania długoterminowego wydaje się najbardziej obiecującym rozwiązaniem, ponieważ oferuje różne możliwości podziału ryzyka. Sektor publiczny mógłby:

- akceptować, po zanalizowaniu każdego przypadku niższe dochody, na przykład w zależności od rzeczywistego ryzyka, co umożliwi sektorowi prywatnemu na zwiększenie dochodów do poziomu komercyjnego;
- akceptować dłuższe okresy inwestycji lub spłaty (według zasady „first in – last out”), tak aby obniżyć za pomocą niskich kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania wysokie początkowe nakłady inwestycyjne;
- akceptować wyższe koszty transakcji w celu otwarcia się na małe i średnie przedsiębiorstwa oraz służyć potrzebom szerokiego zakresu usług wspierających przedsiębiorstwa oraz usług związanych z kapitałem zaangażowanym i kapitałem wzrostu.

⁷ Dokument Rady 8358/06 z dnia 11 kwietnia 2006 r.

⁸ Dokument Rady 10117/06 z dnia 9 czerwca 2006 r.

⁹ Dokument przedstawiony Radzie Europejskiej na szczycie w dniach 15-16 czerwca 2006 r.

¹⁰ COM(2006) 20 z 25.1.2006 i COM(2005) 324 z 3.8.2005.

¹¹ Dz.U. C 139 z 14.6.2006, str. 1-17 ust. 49.

4. PRAKTYCZNE ZASTOSOWANIE INNOWACYJNEGO PARTNERSTWA PUBLICZNO-PRYWATNEGO

Celem partnerstwa jest uruchomienie publicznych i prywatnych środków finansowych w celu rozwiązania impasu finansowego dotyczącego projektów i przedsiębiorstw zajmujących się energią odnawialną i efektywnością energetyczną, w szczególności koncentrując się na niewystarczającym kapitale ryzyka. Rozwiązanie mogłoby obejmować zwiększenie ilości skutecznych programów pilotażowych. Międzynarodowe instytucje finansowe takie jak EBI, EBOR i Bank Światowy, inwestorzy z sektora prywatnego i inni pośrednicy finansowi rozpoczęli już współpracę z Komisją w celu ustanowienia GEEREF. EBI (skupiający się w szczególności na regionach Afryki, Karaibów i Pacyfiku oraz Morza Śródziemnego) oraz EBOR (skupiający się na funduszu regionalnym obejmującym rynki państw Europy Wschodniej nienależących do UE) określiły wstępne możliwości współinwestycji.

Jak to będzie wyglądać?

GEEREF zostanie ustanowiony jako partnerstwo publiczno-prywatne w formie organu na podstawie prawa prywatnego wypełniającego zadania w sektorze publicznym¹². Zostanie on powołany w bliskiej współpracy z międzynarodowymi instytucjami finansowymi takimi jak EBI czy EBOR. W ramach funduszu inwestorom komercyjnym i niekomercyjnym posiadającym globalny mandat na inwestycje zaproponowane zostaną nowe możliwości podziału ryzyka i współfinansowania. Fundusz zezwoli na samofinansujące się zatrudnianie profesjonalnych podmiotów zarządzających funduszami, działających zgodnie z mandatem określonym przez darczyńców i inwestorów. Ustanowione zostaną wysokiej jakości mechanizmy monitorowania, sprawozdawczości i kontroli.

Zamiast w bezpośrednie finansowanie grup docelowych, GEEREF będzie zaangażowany w aktywny sposób w tworzenie i finansowanie funduszy regionalnych lub w zwiększanie liczby podobnych istniejących już inicjatyw. Takie działanie uwzględni specjalny charakter różnych rynków regionalnych pozwalając na wykorzystanie międzynarodowych instytucji finansowych, wiedzy naukowej oraz doświadczeń lokalnych w celu pozyskania dodatkowego finansowania z sektora prywatnego. Udział w jakichkolwiek funduszach regionalnych zależny będzie od zgodności ich strategii inwestycyjnej ze strategią GEEREF, zdolności do należytego zarządzania oraz wdrażania, jak również od zapewnienia minimalnego poziomu współfinansowania komercyjnego.

Do kogo fundusz będzie skierowany?

GEEREF będzie wspomagał projekty z dziedziny energii odnawialnej oraz efektywności energetycznej a także małe i średnie przedsiębiorstwa działające w tym sektorze. Będzie się skupiał na projektach poniżej 10 milionów EUR, ponieważ projekty takie są zazwyczaj ignorowane przez inwestorów komercyjnych i międzynarodowe instytucje finansowe. Obok projektów użytkowych, inwestycje będą obejmować przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją i montażem oraz

¹² Zgodnie z odpowiednimi przepisami art. 54 ust. 2 rozporządzenia finansowego.

pośredników zajmujących się konsumentami, małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz mikrofinansami.

Jakie regiony zostaną objęte funduszem?

GEEREF będzie wspierać fundusze regionalne dla Afryki subsaharyjskiej, państw Karaibów i Pacyfiku (region AKP), państw Europejskiego Sąsiedztwa (łącznie z Afryką Północną oraz państwami Europy Wschodniej nienależącymi do UE, także Rosją), Ameryki Łacińskiej oraz Azji (łącznie z Azją Środkową i Bliskim Wschodem)¹³. Podstawę prawną stanowić będzie nowy instrument współpracy w zakresie rozwoju (DCI), zaś GEREF zostanie włączony do programu tematycznego dotyczącego środowiska naturalnego oraz zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi, w tym energią (ENRTP) opisanego w tym instrumencie¹⁴. Finansowanie będzie zależęć od sytuacji rynkowej. Inwestycje w państwach lub regionach, gdzie polityka dotycząca energii odnawialnej lub efektywności energetycznej sprzyja zaangażowaniu sektora prywatnego będą traktowane priorytetowo. Szczególna uwaga zostanie poświęcona potrzebom krajów AKP.

Jakiego rodzaju wsparcie będzie oferowane?

Znaczna część funduszu będzie wykorzystywana w celu zapewnienia kapitału ryzyka dla różnych projektów inwestycyjnych związanych z energią odnawialną i efektywnością energetyczną. Kapitał oferowany będzie na opłacalnych długoterminowych warunkach, zaś okres udzielonego terminu odzwierciedlać będzie stopień korzyści lokalnych i globalnych oferowanych przez fundusz regionalny i projekty z nim związane. Udział GEEREF wyniesie między 25 a 50 % dla operacji o średnim do wysokiego poziomie ryzyka oraz 15 % dla operacji o niskim poziomie ryzyka. Dodatkowo fundusz obejmie specjalistyczne środki pomocy technicznej. Wyniosą one od 10 do 20 % całości funduszu, w zależności od rzeczywistej potrzeby budowania potencjału, która prawdopodobnie będzie większa w krajach o mniej rozwiniętej gospodarce. Dzięki temu będzie można wykorzystać lokalne i międzynarodowe doświadczenia techniczne w celu ulepszenia projektów oraz planów biznesowych równoległe z rozwojem inwestycji. Dostarczenie zarówno kapitału ryzyka jak i pomocy technicznej uczyni z funduszu „punkt kompleksowej obsługi”, co pozwoli na obniżenie kosztów transakcji oraz przyczyni się do poprawy działania funduszu.

Jakie rodzaje technologii zostaną objęte funduszem?

Zakres inwestycji obejmie szeroki wachlarz projektów oraz technologii związanych z energią odnawialną oraz efektywnością energetyczną. Biorąc pod uwagę, że fundusz skupia się na krajach rozwijających się i przechodzących transformację gospodarczą, nacisk zostanie położony na rozpowszechnianie sprawdzonych technologii przyjaznych dla środowiska, biorąc również pod uwagę wiedzę naukową wynikającą z programów takich jak Ramowe Programy Wspólnotowe. Doświadczenie oraz prognozy wykazują, że małe projekty związane z energią wodną i energią biomasy stanowią znaczną część możliwych inwestycji. Znaczny potencjał przedstawia

¹³ W odniesieniu do państw objętych instrumentem przedakcesyjnym powinny zostać zapewnione dodatkowe środki finansowe w ramach innych instrumentów.

¹⁴ Dokument Rady 134/06 DEVGEN z 20.7.2006.

również energia wiatru pozyskiwana na lądzie. Technologia fotoogniw może pozostać kosztowna dla krajów o najniższym przychodzie. Energia odnawialna prawdopodobnie zdominuje portfel inwestycji. Projekty dotyczące efektywności energetycznej zostaną zakwalifikowane w szczególności w przypadkach, gdzie pokonane muszą zostać podobne przeszkody finansowe. Zakwalifikowane zostaną także hybrydowe systemy opalania (np. węglem i wycłoczynami z trzciny cukrowej), przedsiębiorstwa świadczące usługi energetyczne oraz inne rozwiązania związane z czystym i efektywnym wykorzystaniem energii na małą i średnią skalę.

Jaka jest przewidywana wielkość funduszu?

Minimalny cel finansowania GEEREF wynosi 100 milionów EUR. Taki poziom jest wymagany, aby wywrzeć wpływ na poziomie globalnym oraz wystarczający, aby ustanowić partnerstwo publiczno-prywatne, które z czasem będzie samowystarczalne.

Przyjmując, że uda się pozyskać pierwsze 100 milionów EUR, będzie można pozyskać dodatkowy kapitał wynoszący od 300 milionów do 1 miliarda EUR poprzez strukturę funduszy regionalnych oraz na poziomie projektów i małych i średnich przedsiębiorstw. Biorąc pod uwagę możliwość ponownego wykorzystania i inwestowania wstępnych publicznych środków finansowych, liczba ta mogłaby wzrosnąć w ciągu nadchodzących lat. Efekt dźwigni funduszu osiągnąłby wskaźnik 10. Jest to poziom znacznie wyższy niż w przypadku tradycyjnych programów opartych na dotacjach, które wymagają współfinansowania w wysokości 50-70 %¹⁵. Przewiduje się, że możliwe będzie uzyskanie współfinansowania w wysokości do 50 milionów EUR w ramach instrumentu inwestycyjnego z tytułu 9. Europejskiego Funduszu Rozwoju zarządzanego przez EIB w celu realizacji działań w krajach AKP. Omawiany nowy instrument mógłby stanowić pozytywny przykład, który mógłby zostać wykorzystany przez innych inwestorów publicznych i prywatnych.

Jakich korzyści można się spodziewać?

Po całkowitym wdrożeniu GEEREF mógłby zapewnić na rynkach krajów rozwijających się potencjał w wysokości prawie 1 gigawata energii przyjaznej dla środowiska. Taka ilość energii, stanowiąca równowartość 1-2 miliona ton CO₂ rocznie, mogłaby zapewnić usługi energetyczne dla 1-3 miliona ludzi. GEEREF umożliwi również zwiększenie wachlarza instrumentów aktywnie wspierających rozwój i wymianę technologii przyjaznych dla środowiska między krajami rozwiniętymi a rozwijającymi się. Pomoże on we wzmocnieniu zdolności Wspólnoty do wdrożenia wyżej wymienionych strategii i programów tematycznych oraz do spotęgowania współdziałania z Europejskimi Platformami Technologicznymi, wspólnymi inicjatywami technologicznymi oraz partnerstwami dotyczącymi zmian klimatycznych i energii, na przykład z Rosją, Chinami i Indiami. Promowanie rozwiązań dotyczących czystej energii przysporzy znacznych korzyści w postaci lepszej jakości powietrza w pomieszczeniach i otoczeniu oraz przyczyni się do tworzenia lokalnych przedsiębiorstw, miejsc pracy i dochodów.

¹⁵ Szczegółowe wyliczenia znajdują się w sekcji 6 oceny wpływu załączonej do niniejszego komunikatu (SEC(2006) 1224).

5. WNIOSKI I DALSZE KROKI

Proponowany Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej opisany w niniejszym komunikacie stanowi nowe partnerstwo publiczno-prywatne stanowiące uzupełnienie dostępnych instrumentów finansowych Wspólnoty. Został on stworzony w celu zwiększenia zdolności Wspólnoty do wspierania wdrażania programów zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa w krajach partnerskich oraz do przyspieszania wymiany, rozwoju i wdrażania technologii przyjaznych dla środowiska. Ułatwi on wydajną współpracę darczyńców i inwestorów komercyjnych, łącznie z międzynarodowymi instytucjami finansowymi oraz przyspieszy wprowadzanie na rynek zrównoważonych, bezpiecznych i przystępnych cenowo technologii energetycznych oraz dostarczanych przez nie usług. Stanowi on właściwą odpowiedź na pilną potrzebę stworzenia innowacyjnych rozwiązań finansowania publiczno-prywatnego, do których wzywają instytucje europejskie.

Komisja Europejska z zadowoleniem przyjmuje wstępne zainteresowanie EBI i EBOR w odniesieniu do współfinansowania tej inicjatywy. Komisja wzywa Radę i Parlament Europejski do zapewnienia wsparcia politycznego dla tej nowej inicjatywy, w celu umocnienia zainteresowania stron z sektora prywatnego i publicznego.

Biorąc pod uwagę ryzyko związane z projektem, Komisja Europejska przyjmuje do wiadomości, że dla rozpoczęcia inicjatywy oraz zapewnienia znacznego współfinansowania prywatnego wymagany jest znaczący wkład z budżetu wspólnotowego. W latach 2007-2010 Komisja Europejska proponuje wsparcie finansowe dla GEEREF w kontekście programu tematycznego dotyczącego środowiska naturalnego oraz gospodarki zasobami naturalnymi, w tym energią (ENRTP) w wysokości do 80 milionów EUR. Proponuje się, aby pierwszy wkład w wysokości 15 milionów EUR został dokonany w 2007 r. Struktura GEEREF zapewni, że wkład ten zostanie ujęty w corocznym sprawozdaniu Komitetu Pomocy Rozwojowej (DAC). Wymagany personel dla inicjatywy zostanie zapewniony z istniejących zasobów, w razie potrzeby w ramach przesunięć wewnętrznych.

Komisja wzywa również państwa członkowskie, członków EOG i inne instytucje finansowe i spółki do włączenia się do tej inicjatywy.

Biorąc pod uwagę, że jest to nowe podejście, służby Komisji Europejskiej będą w dalszym ciągu pracować nad jego wdrażaniem we współpracy z zespołem zarządzającym funduszem, EBI i EBOR oraz innymi podmiotami, które oficjalnie wyraziły zainteresowanie współfinansowaniem inicjatywy. Państwa członkowskie i Parlament Europejski zostaną w pełni poinformowane o rozwoju inicjatywy.